Zkouška

5 prikladu po 20 bodech. Znamky:
3 ... 60 - 74
2 ... 75 - 89
1 ... 90 - 100
Hodnocení je celkem mírné ale látky opravdu hodně.

Ukázky starých pisemek (vždy 5 příkladů)

Aries
One copy uspořádání
Locking stromu
Rozhodnutelnost
Rozvrh urcit vlastnosti a převod do S2PL: r1[x] r2[x] r3[x] w3[x] w2[z] w1[x] c3 r2[y] c2 c1

Urcit vlastnosti zadaneho rozvrhu (usporadatelnost, zotavitelnost, odolnost vůči kaskádovému abortu, striktnost, ...): r1[x] r2[x] w1[x] r1[z] w2[z] r1[y] w1[y] c1 c2
Popsat jak funguje plánování pomocí precedenčního grafu a naplanovat zadany rozvrh pomoci precedencniho grafu
ARIES
Sagy
Funkce TP-monitoru

MV a “one copy” uspořádání
SP a emulace HT pomoci SP
Prevence fantoma
ARIES (viz. TP manazer a zotavení systému)
prevod rozvrhu do S2PL pomocí WW (Wound/Wait strategie): r1[x] w1[y] r2[y] w2[z] w1[x] w2[y]

1) Transakce se SP(savepointy) + pravidla
2) Pohledova ekvivalence + 2 rozvrhy (je a neni ekv. SR)
3) Zamykani predchazejiciho/nasledujiciho klice - insert a delete pomoci zam. predch.
4) Zakladni TO pravidlo + rozvrh, ktery je generovany
5) Definice komplet MW (multi-version) historie + jejich eq.

Nevyřešené příklady jsou červeně

1. Modely transakcí

Otázka:

Jak spočítat MTTF, MTTR, ...

MTTF = 1 / FR
MTTF = suma (čas mezi logovanými chybami) / počet chyb
MTTF = čas který běžel / počet chyb

MTTR = suma (downtime) / počet chyb

MTBF = MTTR + MTTF

dostupnost = MTTF / (MTTF + MTTR)

Příklad přednáška:

Máte dva roky staré levnější auto a dočtete se, že 1 z 1000 dvouletých modelů se ročně rozpadne…

- Jaký je MTTF vašeho auta?
  - FR = 1 / 1000
  - MTTF = time / FR = 1rok / (1 / 1000) = 1000let
- Jaký je poměr selhání za hodinu?
  - 1/(365*24*1000) ~ 10^(-7)
- Když máte 100 takových aut, jaká je šance, že se vám jedno z nich rozpadne?
  - 100/1000 = 1/10
- Proč je odpověď na první dotaz o tolik větší, než je záruka auta?
  - je to pro 2 leté auto
- Když bude oprava trvat týden, jaká je dostupnost vašeho auta?
  - MTTF / (MTTF + MTTR) = 1000let / (1000let + tyden)

Příklad přednáška:

Spočítejte dostupnost a spolehlivost newyorské burzy otevřené 250 dnů v roce, 8 hodin denně. Mezi 1980-90 měla 4 výpadky: 1 den kvůli sněhu, 4 hodiny kvůli požáru, 45 sekund kvůli SW chybě a 3 hodiny kvůli panice na burze.

- Jaká je její spolehlivost?
  - MTTF = 10*250*8 / 4 = 5000 h
  - MTTR = (1*24 + 4*24 + 0,75/60 + 3) / 4 ~ 30.75 h
  - MTBF = MTTR + MTTF
- Dostupnost?
  - MTTF / (MTTF + MTTR) ~ 0,9939
- Třída dostupnosti?
  - 2 – Managed 99%

1.2 Pokročilé modely

aneb SP, NT a kamarádi

Flat a SoC

Otázka:

Vysvětlete vlastnosti ACID transakcí.

- atomicity - Transakce proběhne celá, nebo vůbec.
- consistency - Při provádění transakcí se DB převádí z jednoho konzistentního stavu do jiného.
- isolation - Transakce o sobe navzájem nevědí, jako by běžela jen jedna.
- durability - Změny commitnuté transakce jsou trvalé.

Otázka:

Vysvětlete omezení transakčního modelu* flat transactions*, která mohou bránit jeho praktickému využití v některých transakčních systémech.

- Mají příliš velký rozsah. Abortu po stotisící operaci se nedá nijak zabránit. To se dá přičíst tomu, že nemají žádnou vnitřní strukturu.
- Žádný dílčí neúspěch není tolerován. Pokud je špatně jediné číslo konta u deseti tisíc zaměstnanců nějakého podniku, pak transakce odeslání mezd všem zaměstnancům kvůli této chybě abortuje.
- Flat transakce nemohou spolupracovat s jinými transakcemi. Nemohou s nimi sdílet data (pro sdílení dat neexistují žádná primitiva nebo pravidla), nemohou být vzájemně propojeny přes signifikantní události.
- Neřeší přirozený problém vnoření do sebe. Běžné programovací jazyky umožňují vnořovat volání procedur, take se může stát, že zavoláme v transakci proceduru, která zahájí novou vnořenou transakci.

Otázka:

Vysvětlete omezení transakčního modelu *spheres of control*, která mohou bránit jeho praktickému využití v některých transakčních systémech.

- Zavislosti mohou byt velmi slozite
- neni dobre formalizovano
- tezke na implementaci

Zápis modelů transakcí pomocí notace z Graye

zápis pravidel

<rule identifier>:<preconditions> -> <rule modifier list>, <signal list>, <state transition>

kde rule modifier list je množina modifikačních pravidel oddělených čárkou - používají se 2 druhy pravidel:

+(<rule identifier | *signal>)*

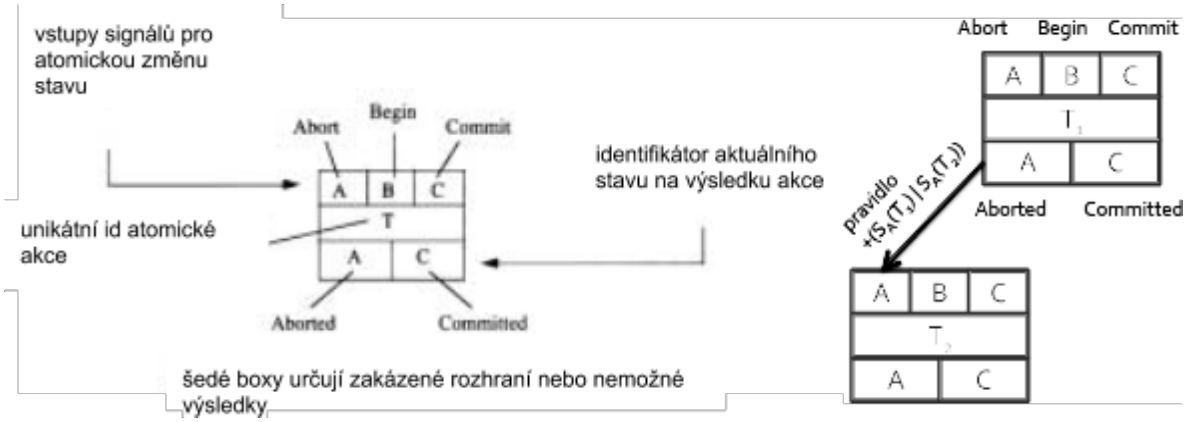
- význam: při použití pravidla *rule identifier* použij pravidlo *signal*

delete(X)

- význam: zrušení pravidla *X* - tj. pravidlo *X* se už nesmí používat

grafická notace pro atomické akce

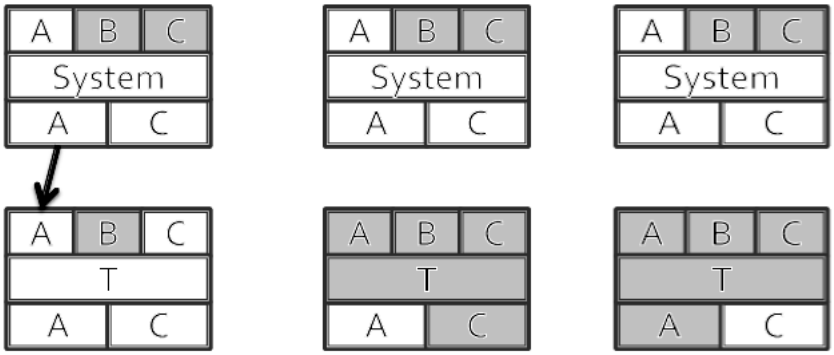
- pomocí ACID bloků = obdélníček se vstupy signálů, identifikací a výsledky

- význam:
  - zašeděné části ABC (tj. vstupní signály, které způsobují změnu stavu) jsou neaktivní signály (tj. signály, které už daná transakce nemůže přijmout)
  - zašeděné části AC (tj. stavy po provedení akce) jsou neaktivní stavy (tj. stavy, kterých už daná transakce nemůže nabýt) - většinou protože už nabyla ten druhý
  - šipky jsou triggry a jejich význam záleží na jejich počátku (odkud směřují) a konci (kam směřují):
    - z AC do ABC
      - začátek šipky určuje stav dané transakce (nebo systému), který trigger spouští
      - konec šipky určuje signál, který se dané transakci pošle
    - z AC do AC (viz commit HT)
      - začátek šipky určuje stav dané transakce (nebo systému), který trigger spouští
      - konec šipky určuje podmínku (stav transakce), která musí být splněna pro spuštění triggeru

Příklad přednáška:

Flat model

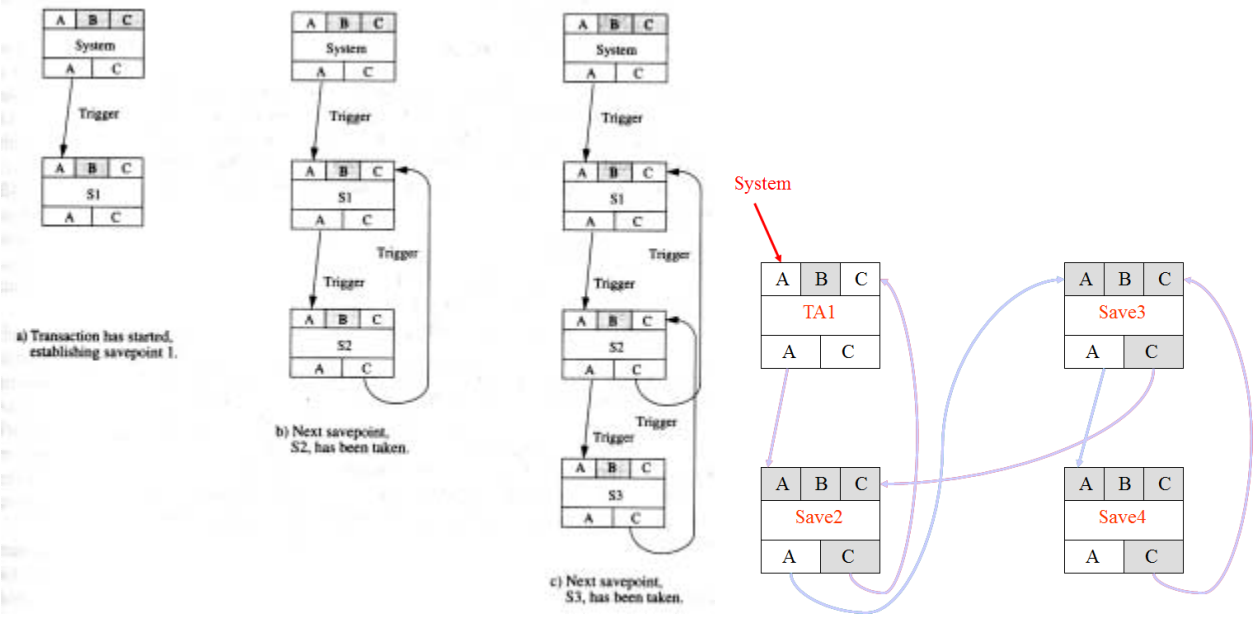

transakce T je aktivní (pro begin pravidlo transakce T) - šipka má význam “abort systému způsobí abort transakce T” - systém nemůže začít (B) ani přijmout signál pro commit (C) - transakce T nemůže začít (B) (tj. 1 transakci nemůže spustit 2x ve stejný čas)	**trans. T je ABORTovaná** (pro abort pravidlo trans. T) - všechny vstupy T jsou zakázané - transakce T nemůže nic a je ve stavu aborted (A) - systém nemůže začít (B) ani přijmout signál pro commit (C)	**transakce T je COMMITovaná** (pro commit pravidlo transakce T) - všechny vstupy T jsou zakázané - transakce T nemůže nic a je ve stavu commited (C) - systém nemůže začít (B) ani přijmout signál pro commit (C)

Pravidla

Podmínky	Rule modifiers	Signals	Změna stavu
B(T)	delete(B(T)), +(A(System) | A(T))		Begin Work
A(T)	delete(C(T))		Rollback Work
C(T)	delete(A(T))		Commit Work

Savepointy (SP)

- podporuje MS SQL Server 2008 a Oracle
- obrazek v pravo ukazuje stav po Rollback(2)

- Všechny kroky mezi SaveWork příkazy jsou zahrnuty v atomické akci (Save1,Save2,...). Tyto atomické akce jsou spojeny commit, abort vztahy.
    - Pokud je jeden z nich abortován následující jsou také abortovány.
    - Pokud je 1 commitován předchozí jsou také commitovány.
- rollbacky nejsou persistentní (narušovalo by to atomicitu) => neřeší tvrdé výpadky

Rule Id	Prec.	Rule modifiers	Signals	Význam
B(S1)		+(A(System) | A(S1)), delete(B(S1))		**Begin work**
A(S1,R)	R<=S1	delete(C(S1)), delete(S(S1))		**Rollback Work** flexibilní rollback - provádí se pouze k transakci R
C(S1)		delete(C(S1,R)), delete(S(S1))		**Commit work**
S(S1)			B(S2)	S znamená vytvoření nového savepointu - to způsobí vytvoření navazující transakce S2
...				
B(Sn)		+(A(Sn-1) | A(Sn)), delete(B(Sn))		**Begin work**
A(Sn,R)	R<=Sn	tady si nejsem jistej, ale kvůli dopředným rollbackům bych sem žádný delete nedával	A(Sn-1,R)	**Rollback Work** při rollbacku dojde k rollbacku podtransakcí na základě triggeru (viz B(Sn)); navíc se musí poslat signál o abortu i rodičovi
C(Sn)		delete(A(S1,R)), delete(S(S1))	C(Sn-1)	**Commit work** komit se provádí pouze v nejhlubší transakci a způsobí komit všeho => pošleme signál rodičovi
S(Sn)			B(Sn+1)	

Dopředný rollback
Dopředný rollback u SP si představuju jako akci zpět a dopředu u prohlížečů.

Akce zpět způsobí klasický rollback k danému SP (tj. v prohlížeči se vrátit o X stránek zpět).
Akce dopředu způsobí, že se zruší rollback a vrátíš se k původně smazanému SP (tj. v prohlížeči jít o X stránek dopředu).

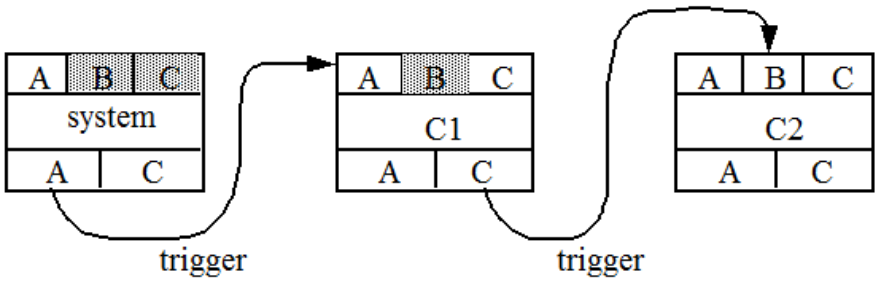
V praxi si myslím, že to funguje následovně (předpoklad: těsně před zavolání rollbacku se vytvoří SP):

SP1 ... SP2 ... SP3 ... SP4 ... SP5 + Rollback(SP2)
... SP6 ... Rollback(SP5)

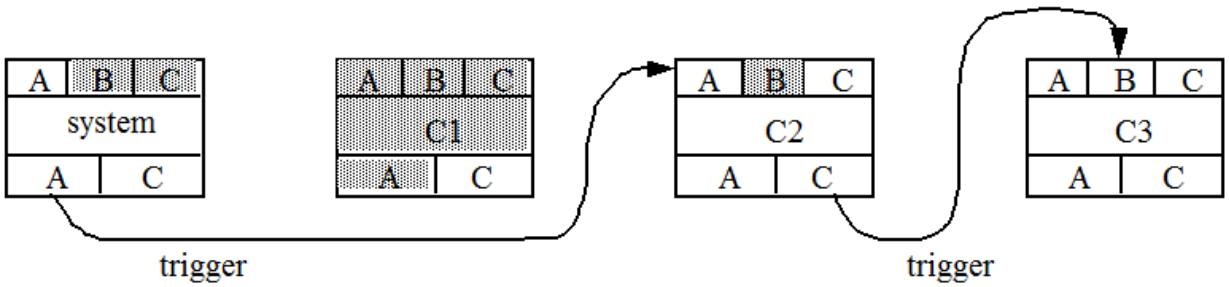
Vyzvětlivky:
- Rollback(SP2) způsobí vytvoření SP5 a zrušení efektu akcí mezi SP2 a SP5;
- Rollback(SP5) funguje jako dopředný rollback - tj. smaže se efekt akcí mezi SP2 a SP6 a znovu se projeví efekt akcí mezi SP2 a SP5.

Ale tadyto jsem nikde nevyčetl, je to spíš moje představa o tom, jak by to mohlo fungovat.

Zřetězené transakce (ZT), Chained transactions (CT)

a) The first transaction in the chain has been started; start of the second one will be triggered by commit of the first one.

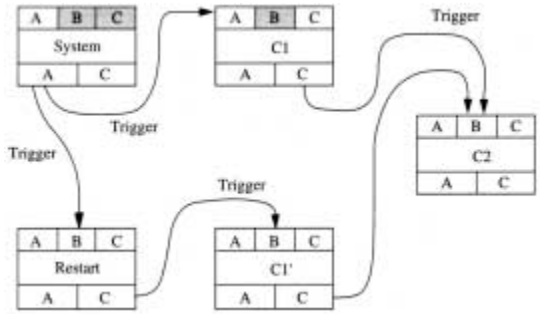

b) The first transaction in the chain has committed; the second one got started as part of commit of C1. Now the second one is structurally dependent on "system".

Podmínky	Rule modifiers	Signals	Změna stavu
B(Cn)	delete(B(Cn)), +(A(System) | A(Cn))		Begin Work
A(Cn)	delete(C(Cn))		Rollback Work
C(Cn)	delete(A(Cn))	B(Cn+1)	Commit Work

<u>Otázka:</u> Porovnání SP a ZT

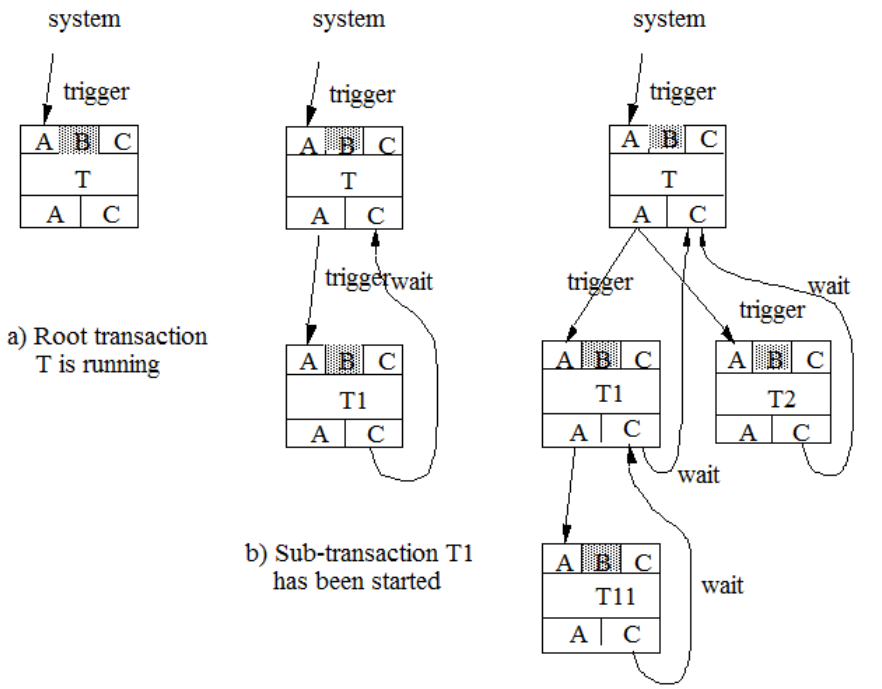
- Workflow
  - U obou po chybě není úplně všechna práce ztracena
  - Oba modely umožňují zachování pomocných struktur (např. kurzory)
- Commit vs. SP
  - U SP lze provést rollback ke kterémukoliv vytvořenému SP (flexibilita), u ZT k posl.commitu
  - Commit naopak umožní uvolnit zdroje (např. zámky)
- Restart
  - ZT model – odolný vůči systémovému abortu
  - Problém s rekonstrukcí stavu u SP i ZT

- k nedokončené transakci C1 se vytvoří po restartu transakce C1', která provede nedokončený zbytek transakce C1 a pak se normálně zřetězí s dalími transakcemi, které měly následovat po C1. Otázka je, kde vzít vstupy pro C1'.

Nested transactions (NT), Hnízděné transakce (HT)

- výpočet jako hierarchie transakcí
  - podporuje MS SQL Server 2008

- **Pravidla pro podtransakce:**
  - **COMMIT pravidlo** - po potvrzení podtransakce jsou výsledky dostupné jen v rodičovské transakci, podtran. skutečně potvrdí až s potvrzením kořenové transakce
  - **ROLLBACK pravidlo** - pokud je podtransakce zrušena, bere sebou všechny své potomky (i když už lokálně potvrdili), když je zrušena kořenová transakce
  - **pravidlo viditelnosti změn** - zmeny v podtransakci jsou po lokálním COMMITu vidět jen v rodiči, objekty držené rodičem jsou přístupné potomkům, potomci jsou izolovaní v případě souběžného spuštění
  - rodič rozhoduje o řešení zrušení potomka (restartovat, zvolit alternativní výpočet, abortovat)

Podmínky	Rule modifiers	Změna stavu
B(Tkn)	+(A(Tk) | A(Tkn)), delete(B(Tkn))	Begin Work
A(Tkn)	delete(C(Tkn))	Rollback Work
C(Tkn) : C(Tk)	delete(A(Tkn))	Commit Work

Otázka:

Srovnání flat a NT

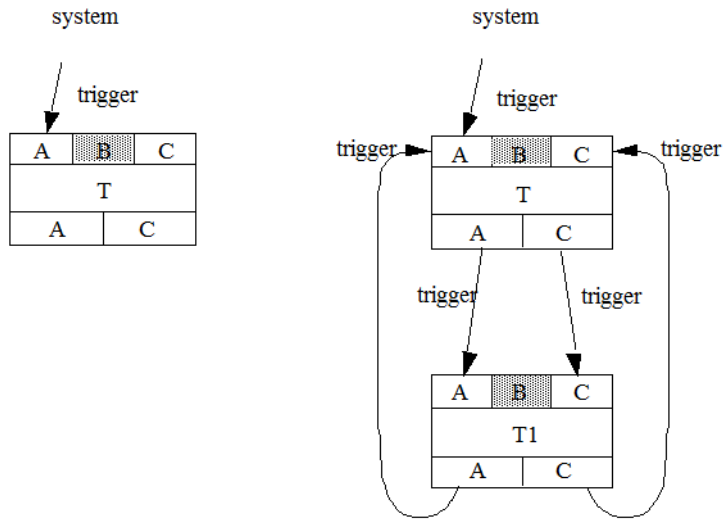
- A - podtr. jsou A jen z rodiče, C - podtr. jsou C vzhledem lok.fci., I - silná, T - neplatí kvuli commit prav.

Otázka:

Emulace HT pomoci SP

- SP pro každý uzel hierarchie, dokonce možnost vracet se k hotovým SP
- problém **paralelní podtransakce** - SP se řadí lineárně za sebou, rollback „jen přes některé“ není možný
- problém **zámky**
  - HT - rozhoduje o přidělení zámků rodič, a vrací se po potvrzení podtransakce
  - SP - patří všechno všem

Distribuované Transakce

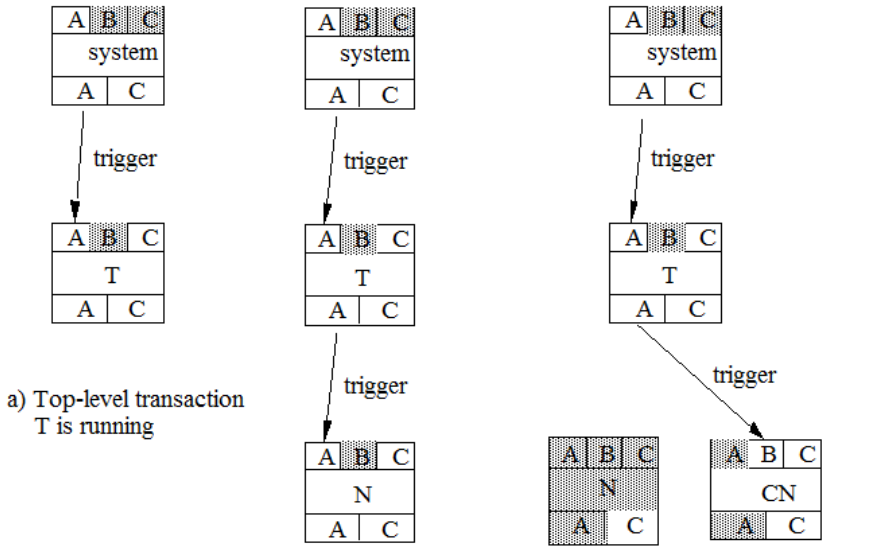

a) Root transaction T is running

b) Remote sub-transaction T1 has been started

Multi-Level transakce (MLT)

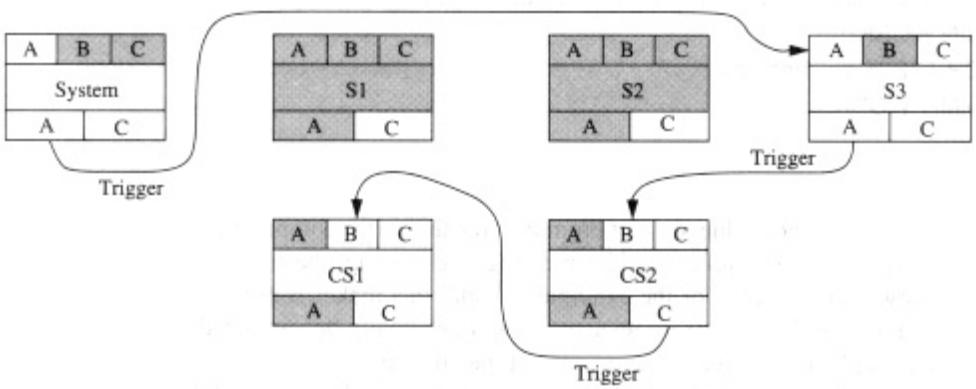
- pre-commit (uvolní zámky, zpřístupní výsledky) a kompenzační trans. CSi (pro ABORT)
  - kompenzační transakce musí vždy COMMITovat

- výhody: oproti HT mají více přístupných prostředků, jsou ACID
- **Open Nested Transactions**
  - COMMITy dětí jsou nezávislé na rodičích a naopak, unprotected actions (bez sfér vlivu)
  - vhodné pro client-server prostředí

Ságy (vychází z MLT)

- řetězec(=Sága) transakcí Si a k nim odpovídající kompenzační trans. CSi (pro ABORT)
  - **Př:** kompenzační transakce např. mohou počítat penále za storno převodu peněz
  - kompenzační transakce musí vždy COMMITovat
- 2 možné průběhy:
  - posloupnost při COMMITu **celé** transakce: S1, S2,..., Sn
  - posloupnost při ABORTu transakce: S1, S2,..., Sj, ABORT, CSj-1,...,CS1

Dlouho trvající transakce (DTT), Long-lived transactions (LLT)

Transakční kontext
Mini-Batch

Rekapitulace

- Rozšíření flat ACID modelu pro konkrétní úlohy
    - Snaha o zachování korektně provedené práce
    - Podpora flexibilnějšího sdílené prostředků
    - Externalizace hotové práce
    - Ale stále jde o systémové zachování izolovanosti…

2. TP systémy

aneb TP monitory

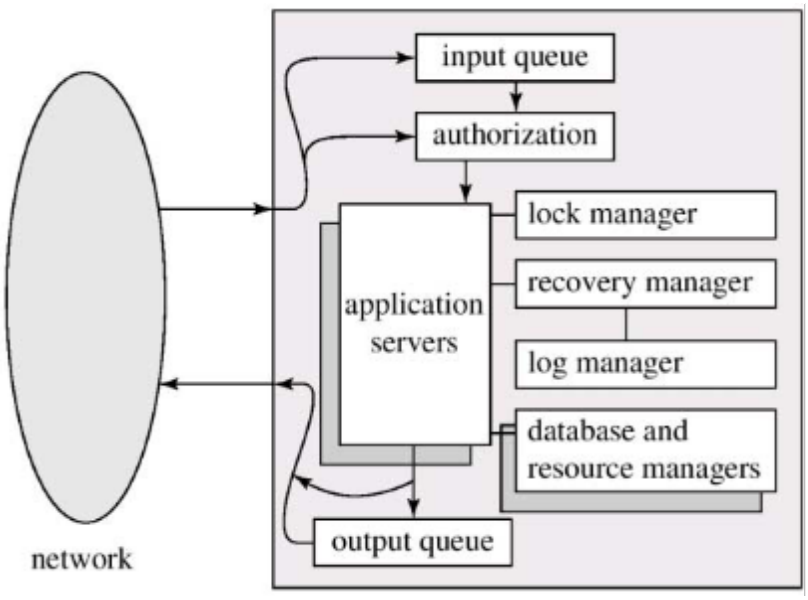
TP systém je systém zahrnující operační systém, sítě, jednu nebo více databází, generátory aplikací, ap. Současně obsahuje alespoň jeden TP monitor, který řídí práci s transakcemi. Transakcemi rozumíme ACID operace. Základními slubami (core services) TP-systému (tedy vlastně potamo transakčního monitoru) jsou:
− TRPC,
− Transakční Manager,
− Log Manager,
− Lock Manager.

Transakční monitor (nebo také TP monitor) se stará se o řízení a monitoring transakcí. Jeho jádrem je transakční manager (který se stará o vlastní řízení transakcí, o řízení jejich stavů, řízení commitů a restartů ap.), dále využívá služby log managera a lock managera.

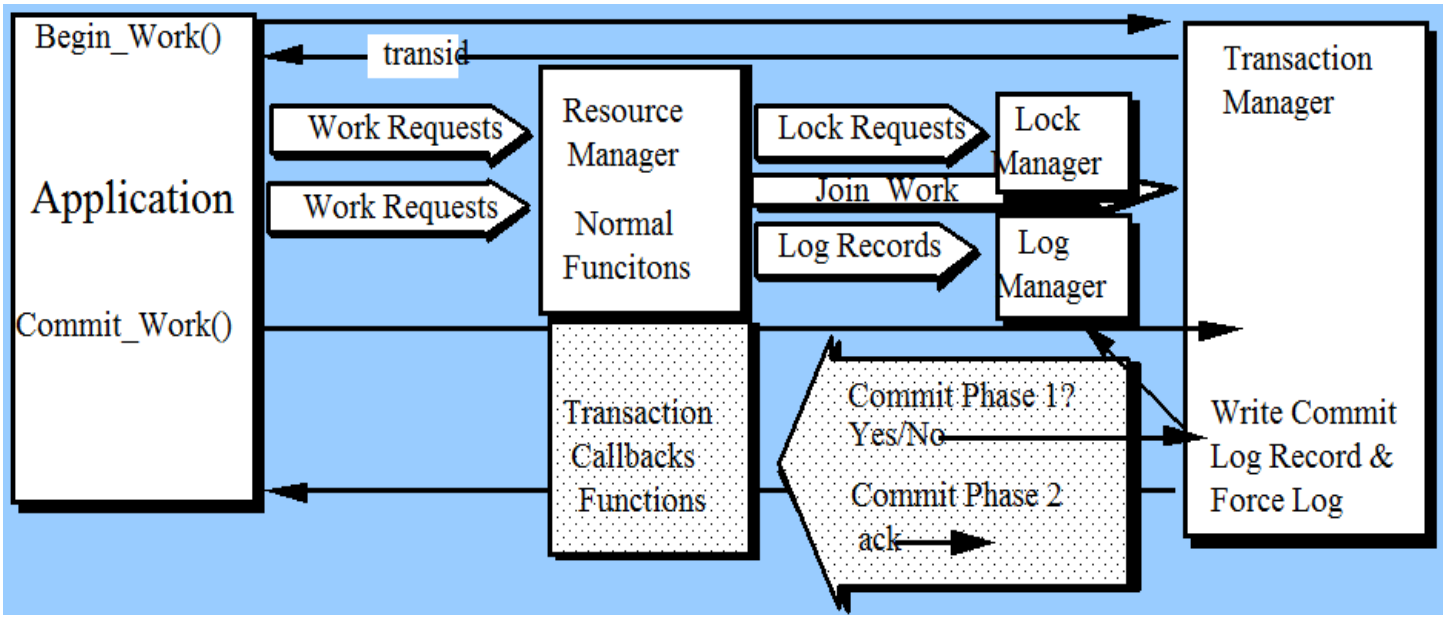
TPM (Transaction Processing Monitor) spojuje predevsim spojuje klienty a servery. Klientum umoznuje zakladat a ridit transakce. Pozadavky dispatchuje na servery. Servery jsou typicky startovany on demand a obsahuji pouze business logiku. Servery predavaji pozadavky Resource managerum. Commit (2PC) ridi opet TPM. TPM se stara jeste o dalsi veci - recovery, logging, load balancing (frontovani pozadavku) apod.

Otázka:

Funkce TP-monitoru

+ někam ještě TP-manažer

Begin_Work()
Application
Commit_Work()
transid
Work Requests
Work Requests
Resource Manager
Normal Funcitons
Lock Requests
Join_Work
Log Records
Lock Manager
Log Manager
Transaction Manager
Transaction Callbacks Functions
Commit Phase 1? Yes/No
Commit Phase 2
ack
Write Commit Log Record & Force Log

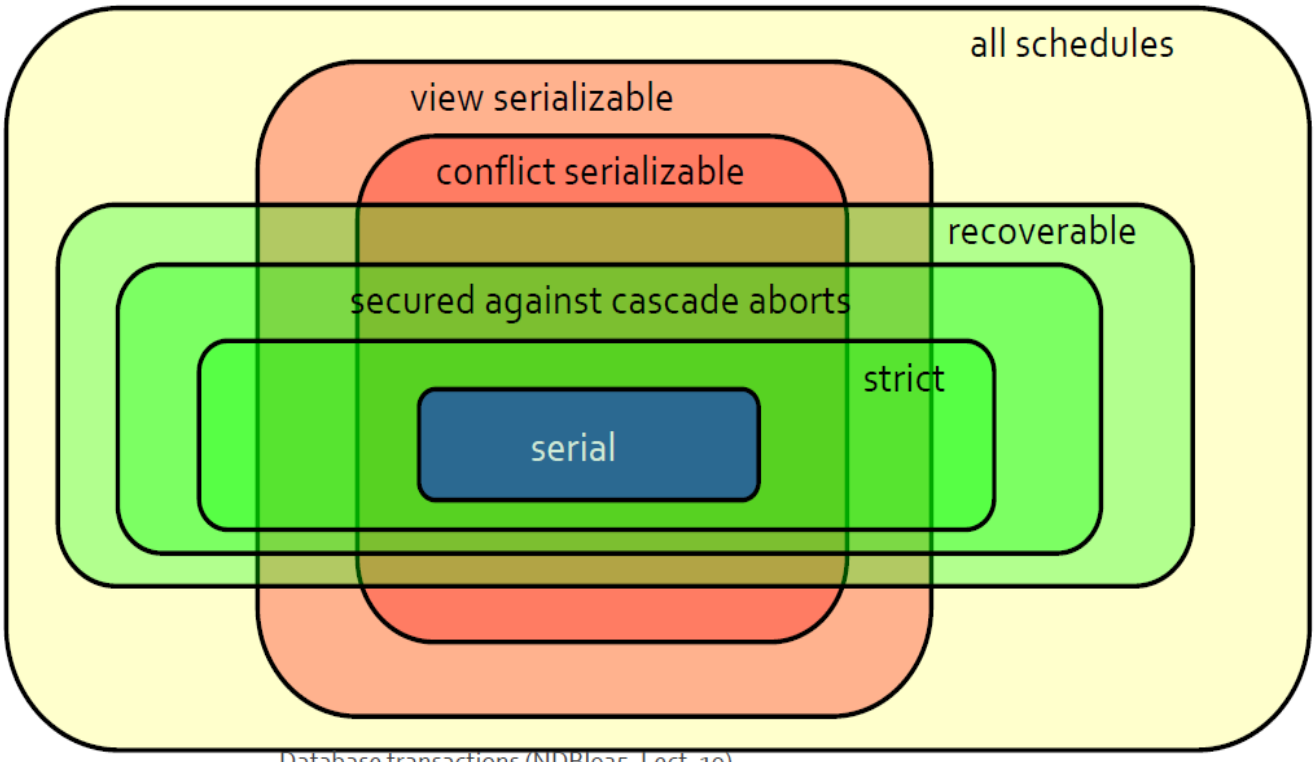
3. Teorie uspořádatelnosti

aneb VSR ⊃ CSR a RC ⊃ ACA ⊃ ST

Definice

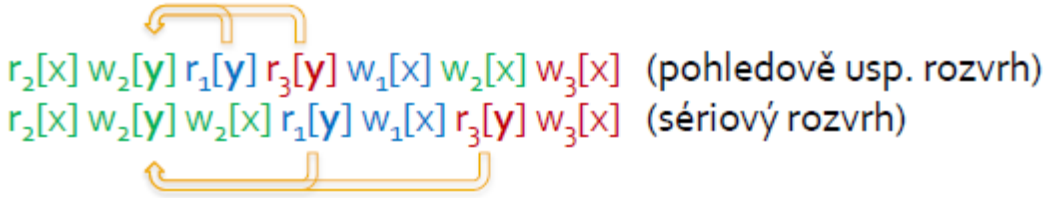
- vykonani rozvrhu vede ke konzistentnimu stavu databaze => je **usporadatelny**(=**serializovatelny**) (stav DB je stejný, jako po provedení nějakého SR)
    - je **pohledove usporadatelny (VSR)**, pokud je pohledove ekvivalentni se seriovym rozvrhem na stejnych transakcich.
      (čtou se stejná data jako v nějakém SR; detekce řešitelná, ale NP úplný problém)
        - rozvrhy S1, S2 jsou **pohledove ekvivalentni**, pokud splnuji nasledujici:
            - Pokud transakce Ti cte pocatecní hodnotu v S1, cte ji i v S2
            - Pokud transakce Ti cte hodnotu zapsanou Tj v S1, cte ji i v S2
            - Pokud transakce Ti provede posledni zapis hodnoty v S1, provede jej i v S2

          (Zaměření jen na r, w operace s DB, neřešíme aborty)
        - je **konfliktove usporadatelny (CSR)** <=> precedencni graf neobsahuje cykly.
          (stejné konfliktní dvojice jako nějaký SR)
- je **zotavitelny (RC)** <=> kdykoliv cte Ti hodnoty z Tj (i =/= j) a ci in H, pak cj < ci.
  (abort neovlivní data potvrzených transakcí)
    - **Příklad:** H = w1[x] r2[x] w2[y] c1 c2
    - predchazí **kaskadovemu abortu (ACA)** <=> kdykoliv cte Ti hodnotu x z Tj (i =/= j) v H, pak cj < ri[x].
        - je **striktní (ST)** <=> kdykoliv wj[x] < oi[x] (i =/= j), bud' aj < oi[x] nebo cj < oi[x], kde oi[x] in {ri[x], wi[x]}
          (čtení a zápis pouze potvrzených dat)
            - **Příklad:** H = w1[x] c1 w2[x] c2

Příklad přednáška:

Pohledová ekvivalence

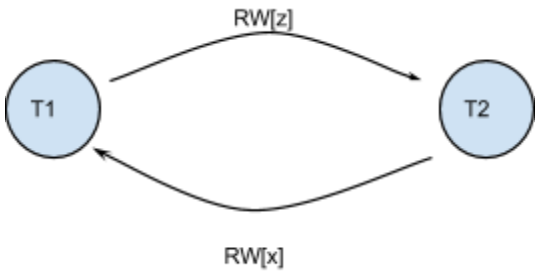

Příklad:

Urcit vlastnosti zadaneho rozvrhu (usporadatelnost, zotavitelnost, odolnost vůči kaskádovému abortu, striktnost, ...): r1[x] r2[x] w1[x] r1[z] w2[z] r1[y] w1[y] c1 c2

T1	T2	
r[x]		načtení 10
	r[x]	načtení 10
w[x]		zápis 9
r[z]		načtení 10
	w[z]	zápis 0
r[y]		načtení 10
w[y]		zápis 11
c		commit T1
	c	commit T2

Seriové vykonání:
S(T1,T2) → x=9, y=11, z=0
S(T2,T1) → x=9, y=11, z=0

Paralelní vykonání:
P → x=9, y=11, z=0

- je usporadatelny, není pohledově uspořádatelný
- je zotavitelný, predchazi kaskadovemu abortu, je striktní

Další příklady:

- http://siret.ms.mff.cuni.cz/lokoc/UK/Transakce/Mikes-rozvrhy.pdf
- http://labts.troja.mff.cuni.cz/~machl5bm/zapisky/db/
- http://www.martinvseticka.eu/index.php?sekce=browse&page=200

Příklad přednáška:

Uspořadatelnost

T1	T2	U1	U2
Read(U1, @x)		1000	1000
Read(U2, @y)			
@x = @x – 100			
@y = @y + 100			
Write(U1, @x)		900	1000
Write(U2, @y)		900	1100
	Read(U2, @x)		
	Read(U1, @y)		
	@x = @x – 100		
	@y = @y + 100		
	Write(U2, @x)	900	1000
	Write(U1, @y)	1000	1000

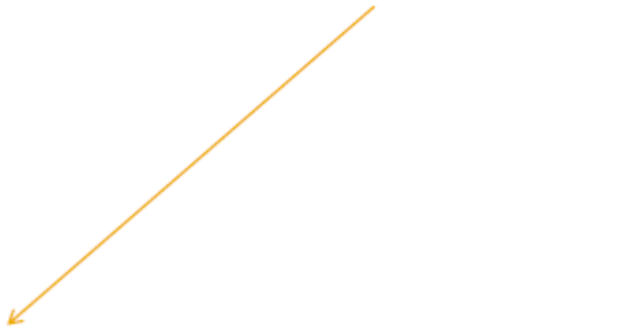
T1	T2	U1	U2
	Read(U2, @x)	1000	1000
	Read(U1, @y)		
	@x = @x – 100		
	@y = @y + 100		
	Write(U2, @x)	1000	900
	Write(U1, @y)	1100	900
Read(U1, @x)			
Read(U2, @y)			
@x = @x – 100			
@y = @y + 100			
Write(U1, @x)		1000	900
Write(U2, @y)		1000	1000

Prokládané spuštění T1 a T2

T1	T2	U1	U2
Read(U1, @x)		1000	1000
Read(U2, @y)			
@x = @x – 100			
@y = @y + 100			
Write(U1, @x)		900	1000
	Read(U2, @x)		
Write(U2, @y)		900	1100
	Read(U1, @y)		
	@x = @x – 100		
	@y = @y + 100		
	Write(U2, @x)	900	900
	Write(U1, @y)	1000	900

Rozvrh **není uspořádatelný**

Důsledek – z banky zmizí 100Kč

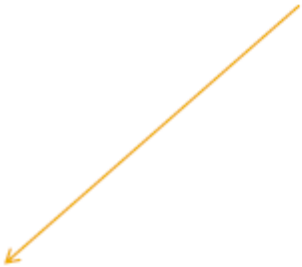

Jinak prokládané spuštění T1 a T2

T_1	T_2	U_1	U_2
Read(U_1, @x)		1000	1000
Read(U_2, @y)			
@x = @x – 100			
@y = @y + 100			
	Read(U_2, @x)		
	Read(U_1, @y)		
Write(U_1, @x)		900	1000
Write(U_2, @y)		900	1100
	@x = @x – 100		
	@y = @y + 100		
	Write(U_2, @x)	900	900
	Write(U_1, @y)	1100	900

Rozvrh **není uspořádatelný**

Důsledek – sice nezmizí peníze,
ale zmizí efekt T_1 !!! (= lost update)

Stejně prokládané spuštění T1 a T2, ale teď T1 převádí 0 Kč

T1	T2	U1	U2
Read(U1, @x)		1000	1000
Read(U2, @y)			
@x = @x – 0			
@y = @y + 0			
	Read(U2, @x)		
	Read(U1, @y)		
Write(U1, @x)		1000	1000
Write(U2, @y)		1000	1000
	@x = @x – 100		
	@y = @y + 100		
	Write(U2, @x)	1000	900
	Write(U1, @y)	1100	900

Tj. T1:Exec Úhrada(0, 'U1', 'U2');
T2:Exec Úhrada(100, 'U2', 'U1');

Rozvrh **je uspořádatelný!**

Důsledek – uspořádatelnost závisí i na hodnotách v programu

Proto není možné jednoduše a levně detekovat uspořádatelnost

Dále se proto omezíme pouze na operace s DB – Read a Write

	R	W
R	ok	x
W	x	x

4. Plánování běhu transakcí

aneb Zámky a Protokoly vs. Fantom a Deadlock (Uváznutí)

Zámky

- **zámek** - atomická a levná operace
    - rl,ru - shared (S)
    - wl,wu - exklusive (X)
- **Dobře formovaná transakce** - Před r[x] je vždy rl[x] a před w[x] je vždy wl[x]
    - **Příklad:** rl[x] r[x] wl[y] w[y] ru[x] wu[y] c
- **Dvoufázová transakce** - Dvě fáze – 1. pouze zamykání a 2. pouze odemykání
    - **Příklad:** rl[x] r[x] wl[y] ru[x] w[y] wu[y] c
- **Legální historie** - Transakce dostane na objekt požadovaný zámek jen tehdy, je-li příslušný zámek k dispozici (podle tabulky konfliktů)
    - **Příklad:** wl2 [x] w2 [x] wu2 [x] rl1 [x] r1 [x] ru1 [x]

Locking theorems

- **Teorém 1** – Pokud jsou všechny transakce dobře formované a dvoufázové, pak je jakákoliv legální historie vzniklá z jejich konkurentního spuštění uspořádatelná.
    - **Důsledek T1** - dobře formované a dvoufázové transakce garantují korektní konkurentní běh těchto transakcí
- **Teorém 2** – Pokud není nějaká transakce dobře formovaná nebo není dvoufázová, je možné vytvořit další transakci (již dobře formovanou a dvoufázovou) takovou, že výsledný pár transakcí může vést k historii s cyklem v příslušném precedenčním grafu.
    - **Důsledek T2** - pokud není nějaká transakce dobře formovaná nebo není dvoufázová, tak to MŮŽE (ale nemusí) vést k problémům

Predikátové zámky

- zámek je nastaven na záznamy vyhovující predikátu (např. WHERE Věk > 38), a konflikt nastává když se překrývají
- **Problémy:**
    - **náklady na realizaci** - hledání konfliktu je NP-úplný problém
    - pesimismus
    - **zdroj predikátu** - kdo ho vůbec vzít třeba při updatu?
    - => nejsou moc použitelné

Rozsahové zámky

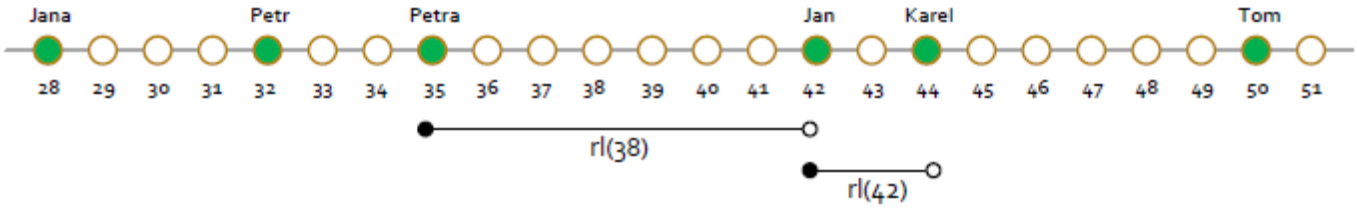
- zjednodušení predikátových na intervaly uspořádaných indexy

<u>Otázka:</u>

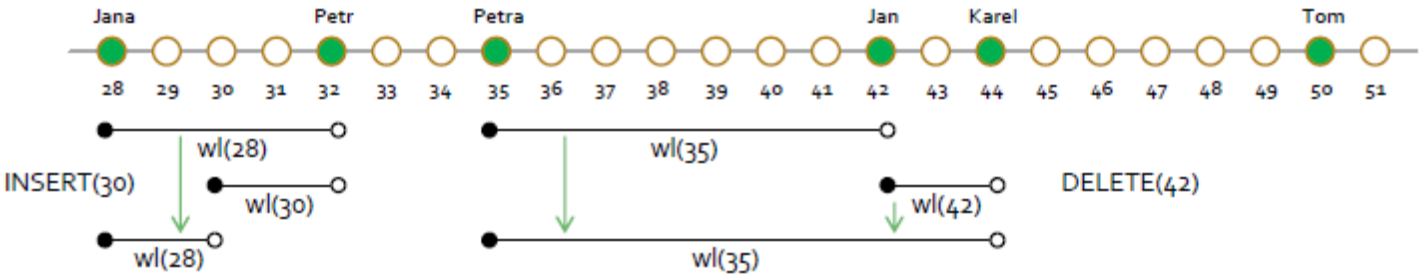
Zamykani predchazejiciho/nasledujiciho klice - insert a delete pomoci zam. predch.

- Key Range Locking, které pro posloupnost položek X, Y, Z a zámek na Y implikuje zámek na
    - (X, Y] (**Zamykání následujícího klíče**) – schopnost zamknout +∞, pro neexistující klíč zamkne první větší tj. ten *následující*
    - [Y,Z) (**Zamykání předcházejícího klíče**) – schopnost zamknout nejnižší hodnotu, pro neexistující klíč zamkne první menší tedy *předcházející*

- **načtení unikátního a následujícího záznamu** pomocí **previous locking**
    - Načtení **unikátního** x mezi w a y
        - Pokud x existuje, zamkne pro čtení x, což implikuje zámek [x, y)
        - Pokud x neexistuje, zamkne pro čtení w, což implikuje zámek [w, y)
    - Načtení **následujícího** y poté, co načte unikátní x mezi w a y
        - Již zamknuto pro čtení x, což implikuje existenci zámku [x, y)
        - Zamkne pro čtení y, což implikuje zámek [y, z)

- **vkládání a mazání** pomocí **previous locking**
    - **Vložení** x mezi w a y
        - Zamkne pro zápis w, což implikuje zámek [w, y)
        - Zamkne pro zápis x, což implikuje zámek [x, y)
        - Vloží x, změní se interval zámku z [w, y) na [w, x)
    - **Smazání** x mezi w a y
        - Zamkne pro zápis w, což implikuje zámek [w, x)
        - Zamkne pro zápis x, což implikuje zámek [x, y)
        - Smaže x, zámek na w pak implikuje interval zámku [w, y)

Granulované zámky

- hrubé - delší čekání až seriový rozvrh
- jemné - větší režie zamykání, větší šance na deadlock

Intent lock

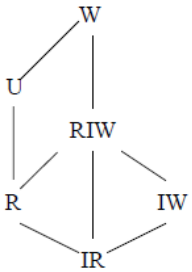
chci\mám	*nic*	*irl*	*iwl*	*rl*	*riwl*	*ul*	*wl*
irl	***yes***	***yes***	***yes***	***yes***	***yes***	***no***	***no***
iwl	***yes***	***yes***	***yes***	***no***	***no***	***no***	***no***
rl	***yes***	***yes***	***no***	***yes***	***no***	***no***	***no***
riwl	***yes***	***yes***	***no***	***no***	***no***	***no***	***no***
ul	***yes***	***yes***	***no***	***yes***	***no***	***no***	***no***
wl	***yes***	***no***	***no***	***no***	***no***	***no***	***no***

Další příklady:

- http://siret.ms.mff.cuni.cz/lokoc/UK/Transakce/michalko-GranulovaneZamky.pdf

Konverze a eskalace zámků

- bere se supremum podle tohoto svazu (tedy: “rl[x] a pak wl[x]” = wl[x]):

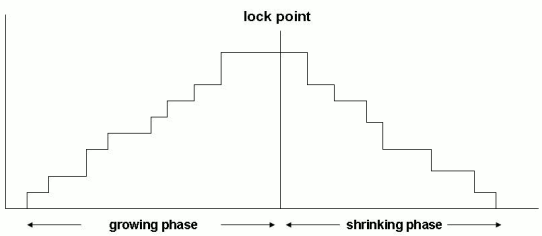

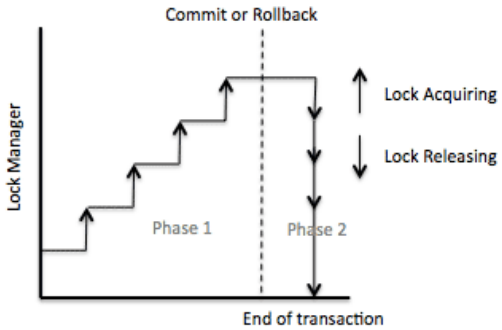

- **eskalace** -

Protokoly

Otázka:

vlastnosti protokolů

protokol	popis	konfliktová uspořadatelnost	zotavitelnost rozvrhu	proti kask. abortům	zabraňuje deadlocku
2PL	nejdrive T jenom zamyká, pak jenom odemyká	ANO	NE	NE	NE
S2PL	uvolňuje zámky až po konci T (COMMIT / ABORT)	ANO	ANO	ANO	NE
K2PL (SSPL)	uzamykání pouze na začátku transakce, odem. na konci	ANO	ANO	ANO	ANO

- **Vztahy**:
  - Gen(K2PL)⊂Gen(S2PL)⊂Gen(2PL)
  - Gen(S2PL) ⊆ CSR∩ST

Příklad:

Převod rozvrhu do S2PL pomocí WW (Wound/Wait strategie): r1[x] w1[y] r2[y] w2[z] w1[x] w2[y]

T1	T2	
rl[x]		
r[x]		
wl[y]		
w[y]		T2 by chtěla rl[y] a má nižší prioritu => počká
wl[x]		
w[x]		
c		
wu[y]		
wu[x]		
	rl[y]	
	r[y]	
	wl[z]	
	w[z]	
	wl[y]	
	w[y]	

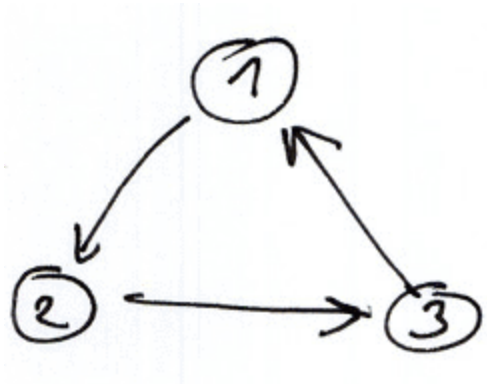
Příklad DBI025:

Definujte 3 transakce na DB objektech A,B,C,D a sestavte rozvrh podle S2PL protokolu (dvoufázový) tak, aby obsahoval uváznutí (deadlock). K rozvrhu sestrojte graf pro detekci uváznutí.

- chceme aby došlo k čekání transakcí, musíme tedy použít interpretaci zámků jako “žádost o uzamčení” (jinak k žádnému čekání nemůže dojít)

T1	T2	T3
rl[a]		
	rl[a]	
	r[a]	
r[a]		
wl[b]		
w[b]		
	wl[c]	
	w[c]	
		wl[d]
		w[d]
iwl[c]		
	iwl[d]	
		iwl[b]

- teď vypadá graf detekce deadlocku:

Deadlock (Uváznutí) a Fantom

Otázka:

Prevence fantoma

- **Fantom:** transakce pracuje s množinou entit a druhá jí během toho změní => nekonzistence DB
- Triviálně lze řešit zamknutím celé DB SR rozvrh
- V praxi se spíš řeší jemnějším zamykáním
    - Predikátové zámky
    - Rozsahové zámky
    - Granulované zámky

Otázka:

Detekce, řešení vs. prevence deadlocku

- **Deadlock:** transakce na sebe čekají v kruhu
    - **podmínky** pro Deadlock (musí být splněny všechny)
        - vzájemné vyloučení
        - držení prostředků
        - neodnímatelnost
        - čekání v kruhu
- **Detekce, řešení**
    - **detekce:** cyklus v grafu waits-for
    - abort + restart transakce z cyklu podle nějakého kriteria (např. nejnovější)
- **Prevence deadlocku**
    - K2PL
    - narušení jedné z podmínek
    - prioritizování/timestamp, T2 žádá lock T1:
        - **Wait/Die**
            - T2 dřívě spuštěná => T2 počká
            - T2 později spuštěná => T2 se abortuje a restartuje (se stejnou timestamp)
        - **Wound/Wait**
            - T2 dřívě spuštěná => abortuje a restartuje T1 (se stejnou timestamp)
            - T2 později spuštěná => T2 počká

Příklad DBI025:

Definujte 3 transakce na tabulce Pilot a sestavte rozvrh podle 2PL protokolu (dvoufázový) tak, aby obsahoval fantoma. K rozvrhu sestrojte graf pro detekci uváznutí (deadlock).

- Máme stav databáze: {[1, Petr], [3, Karel]}

T1	T2	T3
	INSERT(4, Xavier)	
uzamkni všechny piloty		
S(Petr)		
S(Karel)		
S(Xavier)		
M=MaxID{R(Petr), R(Karel), R(Xavier)}		
	DELETE(4, XAVIER)	
INSERT(M) //do nejake jine tabulky		
	Commit	
Commit		
		INSERT(2, Pavel)
		Commit

- Na transakci T3 vůbec nezáleží, je zde jen proto, aby bylo dodrženo zadání. V T1 nejsou zapsané unlocky, předpokládá se, že proběhnou v rámci COMMITu, ale mohou tam být klidně napsané.
- Stav databáze po provedení bude: [Xavier], což neodpovídá žádnému sériovému rozvrhu transakcí.

Příklad DBI025:

Pro dané transakce sestavte rovrh podle 2PL protokolu (dvoufázový) tak, aby obsahoval deadlock. Dokažte deadlock grafem pro detekci uváznutí.

Algoritmus:

1. Nejprve sestavit konfliktově uspořadatelný rozvrh.
2. Pro každou transakci na začátku zamkneme jiný objekt (exkluzivně).
3. Dostatečně (ne)vhodně rozmístíme zbylé zámky.

Příklad DBI025:

Definujte 3 transakce na tabulce Zaměstnanec(ZID, Jméno) a sestavte rozvrh podle K2PL protokolu (dvoufázový) tak, aby obsahoval fantoma.

- Lehce upravené zadání, je přidán *věk* v tabulce Zaměstnanec. Transakce T3 je zde jen kvůli zadání, mohla by se škrtnout a stejně by vznikl fantom.
- Stav databáze: {[Pepa, 52, m], [Jaroslav, 46, m], [Eva, 55, ž], [Dáša, 30, ž]}
- Transakce:

T1	**T2**	**T3**
		Insert(Xavier, 20, m)
		COMMIT
	Insert(František, 72, m)	
uzamknu vsechny muze		
S(Pepa)		
S(Jaroslav)		
S(Frantisek)		
S(Xavier)		
uzamknu vsechny zeny		
S(Eva)		
S(Dasa)		
M = max{R(Pepa),		
R(Jaroslav),		
R(Frantisek),		
R(Xavier)}		
	Insert(Marie, 100, z)	
	COMMIT	
Z = max{R(Eva),		
R(Dasa)} //tady o marii nevi		
Insert(M,Z) //vlozim do statistiky		
COMMIT		

- Stav databáze bude: (František, Eva). Toto je však špatně, protože to neodpovídá ani sériovému rozvrhu T1, T2 (výsledek by byl: [Pepa, Eva]), ani T2, T1 (výsledek by byl: [František, Marie]), jak jsem psal výše T3 nic neovlivní.

Může nastat uváznutí?

- Uváznutí nastat nemůže, jelikož konzervativní 2PL je jeden ze způsobů prevence deadlocku.

Zkonstruujte graf pro detekci uváznutí.

- Graf uváznutí nikdy nebude obsahovat cyklus na všech vrcholech, nicméně by v zadání mělo být uvedeno k jakému momentu se má graf vytvořit, protože vrcholy grafu odpovídají aktivním transakcím!

Další příklady:

- http://siret.ms.mff.cuni.cz/lokoc/UK/Transakce/Hlusickova-Deadlock.pptx

5. Alternativní protokoly

aneb TO, PG, Certifikace, Int. plánovače a MV

Časová razítka - Time Ordering (TO)

Otázka:

Zakladni TO pravidlo + rozvrh, ktery je generovany

- **TO pravidlo** – konfliktní operace jsou seřazeny dle odpovídajících časových razítek
    - Pokud pi[x] a qj[x] jsou konfliktní operace, pak databáze zpracuje pi[x] před qj[x] právě tehdy, když ts(Ti) < ts(Tj)

- **Zakladni TO pravidlo**
    - Jednoduchá agresivní implementace TO pravidla
    - Plánovač přeposílá pi[x] z monitoru do DB (FIFO)
    - Posloupnost pi[x] qj[x] oi[x] která vede ke konfliktu poruší TO pravidlo - oi[x] požadavek přišel pozdě
    - V takovém případě (odmítnutí oi[x]) dojde k abortu Ti, Ti pak musí dostat nové časové razítko
- **Striktní TO pravidlo**
    - w-nepotvrzeno[x] je buď 0 nebo 1, protože zápis blokuje další zápisy
    - w-nepotvrzeno je nastaveno na 0 pouze tehdy, když plánovač obdrží od DB potvrzení o ci nebo ai
    - Když nastane ci nebo ai, w-nepotvrzeno[x] je nastaveno na 0 pro jakékoliv x pro které bylo wi[x] zasláno databázi transakcí Ti
- **Konzervativní TO pravidlo**
    - Pozdržet některé operace (čekat na operace starších transakcí)

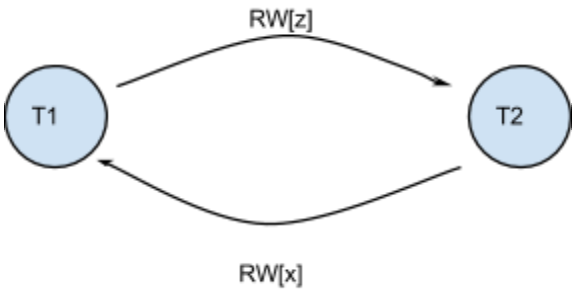
Precedenční graf

Příklad:

popsat jak funguje plánování pomocí precedenčního grafu a naplanovat zadany rozvrh pomoci precedencniho grafu: r1[x] r2[x] w1[x] r1[z] w2[z] r1[y] w1[y] c1 c2

- **základní** - vkládáme nepotvrzené transakce jako uzly, odebíráme ukončené
    - přijmeme operaci pi[x] z monitoru, pro každou operaci s kterou je pi[x] v konfliktu vložíme hranu
        - pokud vznikne cyklus abortujeme Ti (a smažeme ho z grafu i s hranami!)
        - pokud nevznikne plánujeme pi[x] po COMMITu všech starších op. konfliktních s ním
- **konzervativní** - namísto abortování pozdržuje operace
- (obě verze vytvářejí uspořádatelné historie, ale ne RC,ACA a ST)

T1	T2	
r[x]		
	r[x]	
w[x]		
r[z]		
	w[z]	pozor cyklus!
	abort	
r[y]		
w[y]		
c		
	restart T2	

Certifikace

- optimistické plánování
- Každá operace je ihned odeslána DB, Korektnost se testuje až při COMMITu
- Algoritmy
    - 2PL
    - TO -
    - PG

Integrované plánovače

- Plánování RW, WR a WW
- **Thomas Write pravidlo (TWR)**
    -

Multi-version (MV)

Otázka:

MV a “one copy” historie?

Otázka:

Definice komplet MV (multi-version) historie + jejich eq.

MV historie je podobná jednoverzové, až na

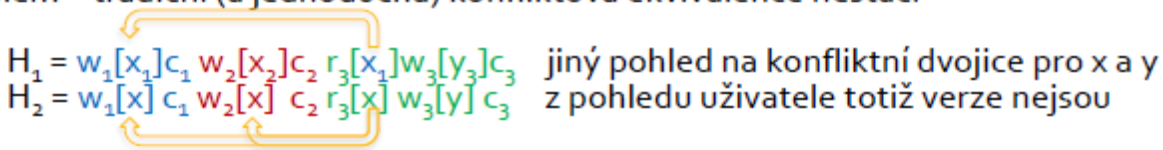
- wi[x] nové transakce Ti vždy vytvoří novou verzi značenou xi
- ri[x] transakce Ti vždy specifikuje, jakou verzi číst, značeno ri[xj]

Kompletní MV historie (CMV) je MV historie, kde

- Každé ri[xj] je předcházeno wj[xj] – **čtení existující verze**
- Každé ri[x] po wi[xi] je ri[xi] – **čtení poslední verze v rámci Ti**
- Každá operace ci po ri[xj] je předcházena operací cj – **zotavitelnost**

Ekvivalence

- Opět nás zajímá taková MV historie, která je „nějak“ ekvivalentní nějaké 1V sériové historii
    - Problém – tradiční (a jednoduchá) konfliktová ekvivalence nestačí

    - Pouze $w_1[x_1]$ a $r_3[x_1]$ tvoří konfliktní dvojici H_1 (jiná verze = jiná proměnná!)
    - Pořadí $w_1[x]$ a $r_3[x]$ je přitom stejné jako v 1V sériové H_2
    - Ale r_3 v H_1 čte jinou hodnotu x než r_3 v H_2 – tj. stejné konfliktní dvojice nestačí
- Proto se musí použít pohledová ekvivalence (rozlišuje odkud se čte)
- Budou nás zajímat „**one copy**“ sériové MV historie (1SMV), kde 1SMV je historie, která je pohledově ekvivalentní nějaké 1V sériové historii
- Problém – nelze přímo porovnávat MV a 1V historie

- Pohledově ekvivalentní MV historie
    - Obsahují stejné operace
    - Čtou stejné verze dat

- U pohledové ekvivalence v 1V historii jsou ještě potřeba stejné finální zápisy, ale v MV jsou vlastně všechny finální

- Specifikováním verze čtených dat v MV historii se redukuje problém ekvivalence MV historií na triviální požadavek , a to, že ekvivalentní MV historie mají stejné operace

6. TP manažer a zotavení systému

aneb není moc vypracováno :)

Otázka:

ARIES (Algorithms for Recovery and Isolation Exploiting Semantics)

- no a aries jsem vzala poněkud volně - patří do něj ten základní princip zotavování - a vlastně cokoliv jsem si vzpomněla na cca osmi slidech jsem tam nacpala, pak jsem řekla, že aries je totéž, ale lepší :)

Algoritmus navržen pro přístup **no-fix/no-flush**

- COMMIT - zapíše do logu informace o potvrzení, plánovači pošle zprávu o COMMIT
- ABORT - buffer manažer mohl zapisovat kdykoliv => udělá se UNDO transakce, plánovači pošle zprávu o ABORT
- Zotavení - částečné REDO a globální UNDO od začátku logu

Využívá mnoho optimalizací pro větší efektivitu

Hlavní principy ARIES

- **W**rite **A**head **L**ogging – do logu by se mělo zapsat vždy dříve, než se provede a uloží samotná změna objektu do perzistentní paměti
- Opakování historie během REDO - při restartu po pádu ARIES znovu projede akce před pádem a vrátí systém do stavu před pádem, pak udělá UNDO na transakce aktivní během pádu (nestihly se potvrdit)
- Logování změn během UNDO (neopakování undo operací během opakovaného pádu systému) - zmeny v databázi během undování transakcí se logují aby se neopakovaly při případných opakovaných restartech

7. Distribuované transakce

aneb není moc vypracováno :)

2PC protokol

1. prepare - každy Resource Manager odpoví jestli je připraven na commit
2. ABORT/commit